

Sminkes: Somogyvári Dóra, fodrász: Végh Virág, stylist: Domán Melinda, ruhák: Weekend Maxmara – 1051 Budapest, Dorottya u. 3.

SZÖVEG –
SZÁM KATI

KÉP –
EMMER LÁSZLÓ

SOROZAT –
KÉPMÁS

” KÉPESSÉGET KAPTAM ARRRA, HOGY ELMONDJAM...”

Ilonával sokszor beszélgettünk a médiaszakmáról, együtt ültünk a Média a Csaláért-díj zsűrijében is több mint 10 évig. Nagyon hasonlóan gondolkodunk a média küldetéséről, egyáltalán arról, hogy létezik ilyen, és nem csak a nézettségi, hallgatottsági, olvasottsági mutatók határozzák meg. Ugyanakkor mindig lenyűgözött a higgadtsága. A higgadtság, amelyről sejthető volt, hogy nem a kényelem és a „jólvánazúgy” filozófia következménye, hanem a bátorságé és az elszántságé. Tudatosan készült a nagy feladatra. Amikor átadta a fiataloknak a zsűritagságot, a következő generációra hagyta kamaszokról szóló műsorát, végül a Kossuth Rádió *Vendég a háznál* című legendájából is kilépett, tudtuk, hogy valami sokkal fontosabbra készül.

◆ – A munkád során olyan műsorokat készítettél, amelyek gyerekekkel, kamaszokkal foglalkoznak, most pedig az életvédelem kapcsán fiatal felnőttekkel dolgozol. Ezek a gyerekeid hasonló életszakaszait is követték. Miután már saját tapasztalatot és magabiztosságot szerezted, szeretted volna benne maradni ezekben a témákban?

– Amikor a *Vendég a háznál* rádióműsorba kerültem, még kicsik voltak a gyerekeim, és tudtam, hogy a fiatal szülők milyen élethelyzetben vannak. Horváth Ida szerkesztő kolléganőm akkor már ezen túl volt, és emlékszem, hogy ez segítséget jelentett neki, ahogy később nekem is a 15 évvel fiatalabb kollégák aktuális tapasztalatai. A kamaszok viszont már jóval korábban érdekeltek. A VÁLASZ-UTAK elődje már évekkal azelőtt megszületett az Új Ember hasábjain, írásban. Ott találtuk ki először, hogy tizenévesek kérdezzenek felnőtteket valami sarkalatos kérdésben. A cím pedig Szigeti Laci ötlete volt. Nagyon érdekelt, hogyan beszélgetnek a középiskolás fiatalok, és ezért a rádiós változatban már csak akkor hívtunk vendéget hozzájuk, ha a téma miatt nagyon fontos volt.

– A Vendég a háznál cím jól összefoglalja azt a szemléletet, hogy a gyerekeinket bármennyire is szeretjük, nem birtokoljuk, egyszer útjukra kell engednünk őket. Neked a saját életedben ez könnyen ment?

– Alapvetően igen. A műsor címébe is azonnal beleszerettem. És arra is emlékszem, hogy amikor 22 éves koromban karomba vettem az első fiunkat, belelátam abba a kicsi emberbe a férfit, az apát, a nagyapát, mindent, ami benne rejlik. Nem tudtam csak úgy nézni, mint egy édes babát, sokkal inkább, mint egy embercsomagot, amelyből mindez egyszer ki fog bontakozni. Az természetes, hogy egy anyának nehéz érzés, hogy a fia egyszer elmegy a háztól, hogy mást fog legjobban szeretni, ezt is átéltem, de mindig tudtam, hogy ez a világ rendje, ez az egészséges. Készítettem magam erre.

– Nemcsak elengednünk kell, el is kell gyászolnunk a veszteségeinket, az élet minden területén. Amikor a műsorodat otthagytad, vagyis tulajdonképpen mindazt, ami neked addig szakmailag fontos volt, akkor sem negatív fogalmakat használtál, azt mondtad: „szabaddá tettem magam a számomra legfontosabb küldetésre”. Tudatos stratégia, hogy a negatív érzéseket is pozitív szavakkal oldod fel?

– Ha valaki bántott volna, és azért kellett volna eljőnnöm, akkor gyászoltam volna. Ha elküldtek volna, abból fel kellene állni. A szabadság azért tud ilyen pozitív lenni, mert a váltás valóban a saját döntésem volt. Küldetést és hívást éreztem erre az új útra. Úgy éreztem, az elsődleges feladatom az, hogy a legkisebbek élethez való jogát képviseljem. Nem jó, hogy gyermekek életével kapcsolatban ekkora értetlenség van világszerte. Ez annyira tolt engem előre, hogy lépnem kellett. De az igazság az, hogy félttem ettől a lépéstől, mert tényleg az álommunkát hagytam ott. A presztízst, a sikert, a csapatot.

– Mindazt, amiért addig küzdöttél, és emellett egy jól bejáratott életritmust is.

– Abszolút. Nagyon nehéz volt mindezt elengedni, mert mindig azt hittem, én a Kossuth Rádióban fogok meghalni, soha nem megyek onnan sehová. De a Jóisten néha elhív onnan is, ahová korábban helyezett. Próbáltam pontosan megérteni, mi a szándéka, és nem tudom elmagyarázni, hogyan válaszolt. Csak azt éreztem, hogy körbeölel... és mutatja az irányt. Később, amikor nehéz szakaszok jönnek, elsimitja a nehézségeket, hinti elém a virágszirmokat... ezt nem lehet elmagyarázni, hogy hogyan is zajlik az a párbeszéd, ami egy ilyen döntést előidéz...

De a gyászt azért mégsem lehetett elspórolni. El kellett gyászolnom a 23 évet, a kollégáimat, a VÁLASZ-UTAK csapatot, mindent. És ez hosszú folyamat. Annyira szeretem őket! Most például megyek velük forró csokizni.

– Nem bizonytalanítanak el a hűséges hallgatód, akik még most is sajnálkoznak?

– De. Sok ilyen visszajelzést kaptam, hogy hiányzom, és ilyenkor feljön a gondolat, hogy maradtam volna. Ez kísértés is lehet, de arról szentül meg vagyok győződve, hogy nincs pótolhatatlan ember. Bármikor meg is halhatunk, és a világ megy tovább. Az fontos, hogy úgy éjünk, hogy maradjanak utánunk utódok – nemcsak a családban, hanem a szakmában is. Sokat dolgoztam azért, hogy legyenek, akik folytatni tudják a műsort. Most ott vannak a többiek, akik ugyanolyan klasszak. De a magzatok élethez való jogáról nagyon kevesen beszélnek. Én viszont meg tudom tenni. Nem temet magam alá ez a nehéz téma, elbírom. Sok információt szedtem róla össze, és képességet kaptam arra, hogy el is mondjam. Látom azt is, hogy az egyesületünk (Együtt az Életért Egyesület és benne a Fiatalok az Élet Szolgálatában közösség) ügyei nagyon sokat haladtak azóta, mióta ezzel komolyabban tudok foglalkozni.

– Ezt a képességet fokozatosan fedezted fel magadban, vagy valamiféle villámcsapás és megvilágosodás volt?

– Érdekes, hogy gyerekkoromban sosem szerettem szerepelni, izgultam a színpadon, nem én voltam az, aki a verseteket mondja az ünnepeken. De mindig kimondtam, amit fontosnak tartottam, kiálltam az igazságért. A rádiózás is főleg ezért érdekelt. És rájöttem, hogy tudok szépen beszélni, jól kérdezni és ítéletmentes is lenni. Eljutottam odáig, hogy mindezt a családok szolgálatába állítsam, és közben foglalkoztatni kezdett, hogy nem mondjuk ki, mikor kezdődik a gyermekkor. Gyermekvédelmi szakemberek, elismert gyermekjogi szaktekintélyek sem tudták (vagy nem merték) pontosan meghatározni. A születéstől? És mikor születik meg a gyerek? Hány hetesen? 26? 42? Attól lesz gyerek, hogy átmege a szülőcsatornán?

– Az ember nyilván a saját hitrendszer alapján értelmezi a világot. Ugyanakkor, főleg egy közszolgálati műsorban mégis elvárás, hogy úgy kérdezz, mintha ez nem létezne, és olyan válaszokat is kell találnod, amelyek enélkül is megállják a helyüket. Ahogy te szoktad mondani, a kovászt óvatosan kell adagolni, senki nem tud megenni egy tál kovászt. Nehéz neked ez a nézőpontváltás?

”

Féltem ettől a lépéstől,

mert tényleg az álommunkát
hagytam ott. A presztízst,
a sikert, a csapatot.

– Ebben nekem a Kossuth Rádió nagyon sokat segített. Megadta a rutint ahhoz, hogy ne csak a keresztény fejekkel gondolkodjak, és ne a keresztény közösségek zsargonján beszéljek több százezer hallgatóhoz. A közszolgálatban úgy kell tálalnom a keresztény értékrend szerinti témát is, hogy azt bárki be tudja fogadni. Annak idején egyszerre jött munkalehetőségként a Katolikus Rádió és a Kossuth Rádió. Örülök, hogy végül úgy alakult, hogy előbb hívtak föl a Kossuth Rádióból a válaszáért, ezért oda mentem. Az a habitus, szakmai tudás, amelyet ott szereztem, nagyon jól jöhet a katolikus médiában is.

– Az, hogy bizonyos szabályoknak már nem kell megfelelned, megkönnyíti vagy megnehezíti a döntéseidet? Jöttek új dilemmák?

– Az nagyon jó, hogy akadálytalanul kimondhatok dolgokat, és nem kell óvatosnak lennem. Annak is örülök, és tervezem is, hogy a keresztény hittel kapcsolatos kérdéseket feldolgozhatom műsorokban. Új dilemmák? Igen. Jöttek...

– Például?

– Hogy mit kell elvállalni. Amikor híre ment, hogy felszabadultam, rengeteg helyre hívtak. Még otthon sírdogáltam az első napokban, és már ezer felkérés érkezett. Ez hamar összezavarhatja az embert. Úgy kell válogatni a lehetőségek között, hogy amit elterveztem, azt tudjam elvégezni, és hatékonyan dolgozzak. A fő tevékenységem most az élet védelme az újságírásban és a civil tevékenységemben is. A Fiatalok az Élet Szolgálatában (FÉSZ) közösség az Együtt az Életért Egyesület ifjúsági csoportja. Velük dolgoztuk ki tíz évvel ezelőtt a Kilenc hónap az életről című képzést, amelyben 9 témán keresztül mutatjuk be a magzat fejlődését a fogantatástól a szülétségig. Kezdetben kevesen voltak a résztvevők, de egyre több fiatal jött, maradni akartak, és mostanra már elérte azt a szintet a közösség, hogy ha csak én tartom össze, nem nőnek tovább. Úgyhogy ma már saját vezetőségünk van. Mi úgy hívjuk, „keménymagképző”. Ők arra készülnek, hogy átadják a tudásukat azoknak, akik még nem ennyire elkötelezettek. Kapnak egy vezérfonalat az orvosi, jogi, pszichológiai kérdésekről, az abortuszt övező társadalmi gondolkodásról, a kommunikációs stratégiákról. Megtanulják, hogy ne haragudjanak arra, aki kevésbé felkészült, vagy másképp gondolja. Szeretettel, ítéletmentesen adják át az információt. A szabadság légköre párosítva a színikétség egyenes kimondásával. Ez a stratégiánk. Aki pedig alkalmas a nyilvános szereplésre, az már a médiában is képviseli az ügyet.

”

Úgy látom a világot,

az emberi történeteket,
mint egy kincsesbányát.
Belemarkolok és átadom...

– Fontos a médiaszereplés, de az igazi csaták sokszor a privát élethelyzetekben, beszélgetésekben dőlnek el. Én is voltam már olyan helyzetben, hogy az abortuszra készülő ismerősömet igyekeztem lebeszélni, és rengeteg dilemmát jelentett minden egyes mondat megfogalmazása. Éreztem, hogy egy rosszul megválasztott kifejezés is mindent a visszájára fordíthat. Ott és akkor nem feltétlenül a tudományos tények és hitigazságok a jó érvek...

– Ez így igaz. Élesen elválik egymástól a médiában való megszólalás és a segítő beszélgetés, amikor valaki egy személyes kapcsolattal megmenthet egy kisbabát. Mindegyik más adottság, más karizma. De ugyanakkor mindkettőhöz fontosak a hiteles információk.

– Mert ha nem is adjuk tovább, magabiztosabbak vagyunk tőle?

– Pontosan. És a hitelesség miatt is, mert nem mindegy, hogy a szomszéd néni mondja neked, hogy ne egyél sok cukrot, vagy egy orvos.

– Most mentálhigiénés képzést is végeztél. Valójában ugyanazt az ügyet szolgálják, egymást támogatják, mégis nagyon más a segítő, az újságíró és a szervezete vezető perspektívája. Nem nehéz ezeket szétszálazni? Néha rádöbben, hogy hoppá, most nem az újságíró vagyok?

– Tavasszal fejezem be a Semmelweis Egyetem mentálhigiénés képzését. Nagyon sokat segít ez a tudás abban, hogy a megfelelő módon forduljak azokhoz, akiknek segítek, és akiknek előadok vagy műsort készítek. Amikor mentálhigiénés segítőként lépsz be egy helyzetbe, az ajtó

előtt kell hagynod az újságíró, aki kíváncsi, aki információt szeretne kicsalogatni az interjúalanyból, és megmutatni a történetét. A segítőknek az a feladata, hogy olyan elfogadó, szeretetteljes mentális teret biztosítson, amelyben a másik emberben lévő erő mozgolódni kezdhet. Ez az empátikus, figyelmes meghallgatás és a szelíd tükrömutatás útja, nem a kíváncsi kérdéseké. Olykor hajlamos vagyok újságíróként is belecsúszni a segítő szerepbe, erre nagyon oda kell figyelni, mert még etikai kérdéseket is érinthet, hogy az őszinte figyelem olyat is kihoz az interjúalanyból, amit nem akart volna elmondani. Volt már, hogy utólag magam húztam meg egy interjúmat emiatt. A titoktartás pedig egy újságíró, ugyanúgy kötelez, mint egy gyóntatót vagy egy ügyvédet. Vagyis, ami nem jelenik meg, annak titokban is kell maradnia.

– Mit válaszolnál, ha megkérdeznék, mi a foglalkozásod?

– Elsőként zenetanári diplomát szereztem, de ez vargabetű volt az életemben. A tanári vonal viszont megmaradt. Szeretek tanítani. De elsősorban újságíró vagyok. Úgy látom a világot, az emberi történeteket, mint egy kincsbányát. Belemarkolok és átadom, hogy látjátok, mennyire gyönyörű, mennyire igaz, mennyire izgalmas. Ezt jelenti számomra az újságírói hivatás, a kincsek felkutatása, a közös gondolkodás és a fontos igazságok kimondása.

– És nem nehéz elereszteni a kincseket, nem utána menni, hogy merre gurultak?

– Hát, de... sokszor követem is őket, most is találkozni fogok egy interjúalanyommal, aki az elmúlt 10 évben sorra valósítja meg az álmait, amelyekről akkor 17 évesen beszélt nekem. És volt, hogy egy örökbefogadás-történetet követtem, ahol már a gyerekeknek is gyerekeik születtek.

– Higgadság, életszeretet, figyelem. Újságíróként is ezt sugárzol. Volt azért olyan helyzet az életedben, amikor azt érezted, hogy nem jó újságírónak lenni?

– ...nem. Nem volt. Olyan volt, hogy hihetetlen fáradtság és telítettségérzés volt bennem, hogy azt kívántam, most már ne beszéljen senki, csöndet szeretnék. Nagyon fontos lenne, hogy időnként minden újságíró pihenjen egy nagyot!

– És a foglalkozási ártalom? Anyósom például tanító néni volt, és az érkező vendégeket rendszerint elküldte kezét mosni... Kaptál ilyesfajta visszajelzést a családtól?

– Igen, és magam is észrevettem, hogy a magánbeszélgetéseim strukturáltabbak. Ez ártalom? Vagy csak mellékhatás?

Hangzó médiumban az ember megtanul kereken fogalmazni, mert ha nem, utána lehetetlen megvágni. A hétköznapi embernek furcsa, ha valaki összeszedetten beszélget egy vacsoraasztalnál. Néha, amikor például a tesóimmal „csajos rötyét” tartunk, és mindenkiről mindent akarok tudni, szólnak, hogy Ili, ez most nem egy nyilvános kerekasztal. És tényleg feltűnt, hogy fejben beosztom az időt, hogy mindenki szóhoz juthasson. Kaptam már olyan visszajelzést is magánbeszélgetésben, hogy te itt most nem újságíró vagy. Rosszul is esett, meg is ijesztett.

– Van azért olyan, hogy Ili a lovak közé dobja a gyeplőt?

– Van egy közvélekedés, hogy kell lennie egy vad oldalnak, amikor kieresztesz, tombolsz, bulizol. Szerintem nekem nincs vad oldalam. Elbírok nehéz dolgokat, de mi van, ha nekem nem a tombolás jelenti a kiengedést? Hanem például az, hogy elheveredek a napon, zenét hallgatok, csendben ülök a templomban, nevetünk a férjemmel, vihogunk a barátnőmmel, mint egy hetedikes kamasz.

– Azért elfogadod, hogy a fiatalok szeretnek bulizni?

– Azt igen, de azt nem tudom értelmezni, hogy ehhez be kell rugni. Megijeszt, ha valakinek az oldottsághoz és a kapcsolatteremtéshez erre van szüksége.

– Empátikus vagy, de a saját életedet ritkán teszed bele egy-egy beszélgetésbe...

– Jól látod. A férjem azt mondja, nagyon meg tudok nyitni másokat, de én zárkóztam meg. Ugyanakkor bármit szívesen elmondok egy interjúban, ami releváns, viszont nagyon sok minden van bennem, ami nem tartozik oda, vagy ami nem érdekes mások számára. Az viszont igaz, hogy nem szeretem, ha valaki mindent a saját tapasztalatán keresztül szűr át, és azért, mert vele történt valami lényeges, rögtön közhírré teszi egy online felületen. Például indít egy blogot, mert gyereke született, megírja, hogy kell pelenkázni meg gyereket nevelni, aztán amikor elmegy a gyerek a bölcsibe, megszűnik a blog, faképnél hagyja az olvasóit, mert őt már nem érdekli a téma. A másik, hogy a családi életem a gyerekeimről és a férjemről is szól. Nincs jogom ahhoz, hogy róluk osszak meg történeteket.

Azt gondolom, hogy a nyilvánosság előtti megjelenés akkor jogos, ha olyan ügyet szolgálsz, olyan dolgot teszel, amivel előbbre viszed a világot. Teljesen felesleges, hogy a személyes történeteimmel traktáljak bárkit. Ha egy jó ügy azzal megy előrébb, hogy nyilvánosság előtt beszélünk róla, akkor viszont kötelességünk megszólalni, tisztán és igaz szavakkal beszélni. ♦